

Bollnäs kommun
bollnas@bollnas.se
therese.l.lindkvist@bollnas.se

2024-03-26
1 (17)
Dnr SI 2023:9102

Beslut

efter planerad kvalitetsgranskning av
Granbergsskolans anpassade grundskola
i Bollnäs kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning av Granbergsskolans anpassade grundskola avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Läsanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fem områden. Inom varje område bedöms om skolan uppfyller Skolinspektionens kvalitetskriterier i *hög utsträckning*, i *flera delar* eller i *låg utsträckning*. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen någon redovisning men kan ge framåtsyftande kommentarer i beslutet.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att kvalitetskriterierna uppfylls vid Granbergsskolans anpassade grundskola i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling och skapar en ändamålsenlig organisation, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver skapa förutsättningar för att alla personalkategorier involveras i det systematiska kvalitetsarbetet så att resultaten analyseras på övergripande nivå.

Undervisning

Undervisningen främjar i hög utsträckning elevernas möjligheter att utvecklas så långt som möjligt.

Social gemenskap, aktivt deltagande och trygghet

Skolan arbetar i flera delar för att eleverna ska delta i samhällslivet och uppleva trygghet, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver tillsammans med personalen planera för och skapa bättre möjligheter för eleverna till social gemenskap inom den anpassade grundskolan och mellan den anpassade grundskolan och grundskolan.

Bedömning och betyg

Skolan bedriver i flera delar ett kontinuerligt bedömningsarbete i syfte att stärka elevernas kunskapsutveckling och höja lärarnas bedömarkompetens, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver ge samtliga lärare som undervisar i den anpassade grundskolan goda möjligheter till samverkan kring bedömning och betygssättning. Detta i syfte att utveckla likvärdighet, bedömarkompetens och samsyn som rör bedömning.

Huvudmannens styrning och stöd

Huvudmannen stödjer i flera delar skolenhetens arbete med att ge eleverna en god och likvärdig utbildning, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Huvudmannen behöver utveckla sitt arbete med att göra självständiga bedömningar och analyser av den anpassade grundskolans måloppfyllelse och kvalitet.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 29 oktober 2024 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån identifierade utvecklingsområden. Som stöd för redovisningen kan bifogad mall användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2023:9102) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömning

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

1 kap. 4, 5, 9–10 §§, 2 kap. 9–10 och 34 §§, 4 kap. 4–7 §§ och 11 kap. 2-3, 5, 8, 13 § skollagen (2010:800).

Läroplan för anpassade grundskolan (Lgra22), 1 Skolans värdegrund och uppdrag, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3

Elevernas ansvar och inflytande, 2.4 Skola och hem, 2.6 Skolan och omvärlden och 2.8 Rektorns ansvar.

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling och skapar en ändamålsenlig organisation, men utvecklingsområden finns.

Den sammanfattande motiveringen till Skolinspektionens bedömning är att rektorn har en god inblick i undervisningens styrkor och utvecklingsområden. Rektorn följer tillsammans med lärarna upp och analyserar skolans kunskaps- och trygghetsresultat, dock främst på individnivå. Utifrån analysen och identifierade utvecklingsbehov genomför rektorn utvecklingsåtgärder och fördelar tillgängliga resurser med hänsyn till elevernas behov av en tillgänglig lärmiljö. Under de senaste åren har emellertid verksamheten växt med betydligt fler elever än tidigare och rektorns pedagogiska ledning upplevs som delvis otydlig. Vidare involveras inte alla personalkategorier i det systematiska kvalitetsarbetet.

Uppföljning, analys och utvecklingsarbete

Granskningen visar att rektorn på olika sätt följer upp, analyserar och utvärderar undervisningens kvalitet samt bedömer om eleverna får den utbildning de har rätt till. Exempelvis gör rektorn ibland verksamhetsbesök ibland och träffar eleverna. Rektorn följer även via en lärplattform elevernas progression i form av de skriftliga omdömen som lärarna för in. Vidare har rektorn regelbundna träffar med lärare och elevhälsa för att analysera elevernas resultat. Dock sker analyserna främst på individnivå. Resultaten aggregeras sällan till grupp- eller skolenhetsnivå och det saknas fördjupade analyser av undervisningens kvalitet och hur den påverkar elevernas kunskapsutveckling och kunskapsresultat.

Rektorn följer upp och analyserar resultat kopplade till skolans arbete med värdegrunden. Underlag för detta är till exempel kontinuerliga uppföljningar vid olika

möteskonstellationer såsom arbetslagsmöten, klassråd och elevintervjuer. Vidare arbetar personalen nära eleverna vilket gör att de har mycket god kännedom om och förståelse för elevernas specifika behov. Resultaten analyseras av rektorn och lärarna vilket ger rektorn en nulägesbild som också utgör ett stöd för prioritering och fördelning av resurser och insatser. Exempelvis är det mycket personal ute vid raster och personal tar alltid emot eleverna vid skoldagens början och följer dem under hela skoldagen då analyser visar att en del elever känner sig otrygga på rasterna och i olika delar av skolans lokaler. Båda dessa insatser har enligt rektorn gett goda resultat.

De utvecklingsarbeten som den anpassade grundskolan genomfört de senaste åren har bland annat varit inriktade på bedömning och betygssättning, klassrumsledarskap samt traumamedveten omsorg. Under läsåret 2023/24 kommer lärarna att delta i Skolverkets utbildning i specialpedagogik för lärande för anpassade skolformer.

Ledning och organisation

Granskningen visar att rektorn leder det pedagogiska arbetet på skolenheten med fokus på att skapa tillgängliga lärmiljöer för eleverna. Det visar sig bland annat genom att eleverna delas in i olika klasser med separata lokaler för att möta elevernas individuella behov samt att rektorn är lösningsinriktad när utmaningar eller hinder för elevers utveckling identifieras. Det kan exempelvis röra sig om behov av kompetensutveckling eller ökad tillgång till tekniska hjälpmedel. Under de senaste åren har emellertid verksamheten växt med betydligt fler elever än tidigare och rektorns pedagogiska ledning upplevs bland personalen som delvis otydlig. Det saknas exempelvis rutiner och former för introduktion av nya lärare och elevassistenter. Nyanställda får dock informellt stöd av kollegor som jobbat en tid på skolan. Vid granskningstillfället har alla lärare lärarlegitimation men inte alltid behörighet i samtliga ämnen de undervisar i. Ingen av lärarna har en legitimation med inriktning intellektuell funktionsnedsättning.

Rektorn uppger att skolan verkar för en flexibel utbildning, där det finns möjlighet för eleverna att läsa en kombination av ämnen och ämnesområden samt att läsa ämnen utifrån grundskolans kursplaner. Enligt rektorn är det dock ovanligt med sådana kombinationer eftersom det sällan finns ett behov av det bland eleverna.

Granskningen visar vidare att rektorn ger lärarna förutsättningar att samverka och lära tillsammans i kollegiet. Rektorn ser till att det finns mötesstrukturer där möten har bestämda syften och agendor. Lärarnas strukturerade samverkan sker främst i tre konstellationer; alla klasslärare, elevassistenter och ibland rektor (arbetslagsmöten en gång i veckan), klasslärare och klassens elevassistenter (en gång i veckan), alla klasslärare, rektor och elevhälsa (elevmöten en heldag varje termin). Det förekommer

även att personal från elevhälsan besöker verksamheten men besöken är sällan strukturerade utan mer av spontan karaktär.

Tiden är knapp för samverkan mellan lärare samt mellan lärare och elevassistenter. Det är exempelvis inte alla elevassistenter som har möjlighet att delta under den gemensamma planeringstiden för lärare och elevassistenter och det varierar i vilken utsträckning elevassistenterna informeras om undervisningens genomförande och görs delaktiga i arbetet med eleverna. Lärare som har sin huvudsakliga sysselsättning i grundskolan har endast i begränsad omfattning möjlighet till samverkan med den anpassade grundskolans lärare och elevassistenter. Elevhälsan uttrycker också ett behov av att arbeta mer förebyggande och hälsofrämjande samt att delta mer i det systematiska kvalitetsarbetet.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver skapa förutsättningar för att alla personalkategorier involveras i det systematiska kvalitetsarbetet så att resultaten analyseras på övergripande nivå.

Det framgår av granskningen att rektorn behöver stärka personalens samverkan i det systematiska kvalitetsarbetet så att alla personalkategorier involveras. Rektorn bör även arbeta för att utveckla elevhälsans delaktighet i verksamheten så att den får en mer övergripande roll både i det förebyggande och hälsofrämjande arbetet samt i det systematiska kvalitetsarbetet.

Rektorn behöver ha en helhetssyn kring skolans utvecklingsarbete, så att alla kompetenser som behövs finns med i arbetet. För att det ska kunna ske bör rektorn leda arbetet med att skapa en organisation där mandat, roller och ansvar är tydliggjorda och kända och där syftet med olika typer av forum också är tydligt.¹

Som en del av kvalitetsarbetet ska rektorn följa upp om de skolförbättrande åtgärderna fått avsedd effekt. Det är visserligen svårt att dra några slutsatser på övergripande nivå när elevantalet är lågt men man kan exempelvis titta på hur det går för eleverna över tid, elevernas möjligheter att kombinera ämnen och ämnesområden samt ämnen i grundskolan, tillgång till prao och studiebesök samt hur väl elever från den anpassade grundskolan lyckas i den anpassade gymnasieskolan.

¹ www.skolverket.se, se flik skolutveckling, flik forskning och utvärderingar

Skolinspektionen rekommenderar att rektorn, tillsammans med personalen, analyserar skolans resultat på övergripande nivå för att se trender över tid och identifiera styrkor och utvecklingsbehov på längre sikt. Exempelvis kan rektorn se till att fler strukturerade möten mellan alla berörda personalkategorier genomförs och där mötena har en tydlig agenda.

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 2 §, 11 kap. 2, 6 och 11 §§ skollagen.

5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185).

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1

Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8

Rektorns ansvar och 3. Kursplaner.

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen främjar i hög utsträckning elevernas möjligheter att utvecklas så långt som möjligt.

Den sammanfattande motiveringen till Skolinspektionens bedömning är att undervisningen är välstrukturerad och utgår från läroplanens mål avseende kunskaper och värden. Undervisningen innehåller en bra variation mellan olika arbetsformer och arbetsuppgifter och eleverna ges ett aktivt lärarstöd. Eleverna stimuleras och utmanas utifrån sina behov och förutsättningar. Stor hänsyn tas till elevernas individuella behov och såväl planering som användandet av hjälpmedel fokuserar på att varje elev utmanas att ta nästa steg i sin utveckling. Det råder goda relationer och samspel mellan elever och personal.

Variation och stimulans

Granskningen visar att den undervisning som bedrivs innehåller en bra variation mellan olika arbetsformer och arbetssätt, såsom arbete i grupp och enskilt samt med olika undervisningsmetoder och material. Undervisningen bildar ett logiskt flöde där eleverna utmanas i sin utveckling och det råder balans mellan elevernas behov av förutsägbarhet samtidigt som undervisningen är stimulerande och intressant. Vidare skapar lärarna goda relationer till eleverna och ett tillåtande klimat i klassrummen. Lärarna har positiva förväntningar på elevernas förmåga och undervisningen innehåller inslag som stärker elevernas självförtroende och motivation. Lärarna betonar vikten av att låta eleverna lyckas, "hellre flera små steg än ett som är för stort". Vid de observerade lektionerna ger samtliga lärare positiv feedback till eleverna

och säger att de är duktiga. Några lärare påpekar också när eleverna lärt sig något de inte kunnat tidigare.

Vidare visar granskningen att eleverna ges ett mycket aktivt lärarstöd genom att lärarna leder och hjälper eleverna att komma igång och framåt i sitt skolarbete. Lärarna och elevassistenterna finns ständigt i elevernas närhet och stödjer och hjälper eleverna under arbetets gång så att eleverna bibehåller sitt engagemang. Lärarna ger förklaringar så att eleverna förstår och om det behövs förklarar lärarna samma sak på flera olika sätt. Lärarna går runt i klassrummen och kontrollerar att eleverna förstår och följer med i undervisningen. När någon elev ber om hjälp ger varken läraren eller elevassistenterna svaret till eleven utan ställer frågor som leder eleven in på rätt spår. Eleverna säger också att deras lärare oftast är bra på att lära ut saker och att de är duktiga på att förklara så de förstår.

Struktur och individanpassning

Granskningen visar att undervisningen är strukturerad, välplanerad och välbekant för eleverna. På samtliga observerade lektioner är det tydligt för eleverna vad de förväntas göra. Exempelvis startas dagen för de flesta klasser med en promenad i den omgivande närmiljön. Därefter inleds första lektionen för dagen med en gemensam samling med en genomgång av skoldagen. Interaktiv whiteboard, bild- och teckenstöd används för att synliggöra detta. För att markera att en övning eller arbetsuppgift är slut använder sig lärarna ofta av tidhjälpmedel.

Undervisningen är anpassad efter respektive elevs förutsättningar oavsett om arbetet sker individuellt, i grupp eller helklass. Klasserna består av fyra till sju elever och är åldersblandade med hänsyn taget till vilka förutsättningar och behov eleverna har. Både lärare och elevassistenter påtalar vikten av att undervisningen också bedrivs i grupp trots att eleverna kan ha svårt att hitta fokus om gruppen blir för stor. Detta för att kunna tillvarata det sociala sammanhanget. Exempelvis behöver eleverna lära sig att turas om och att vänta på sin tur samt att få förståelse för varandras olikheter.

Vidare visar granskningen att lärarna på olika sätt arbetar för att tydliggöra mål och syfte med undervisningen. Kommunikationen med eleverna sker både muntligt och med hjälp av bildstöd i olika omfattning beroende på elevernas behov och syftar till att eleverna ska förstå vad de ska lära sig och varför. Lärarna ger också, på olika sätt, återkoppling till eleverna om deras kunskapsutveckling. Exempelvis genom att, via olika mätbara arbetsuppgifter såsom att kunna simma längder och att kunna skriva sitt namn, visa konkreta skillnader på vad eleverna kunde tidigare och vad de kan nu.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom bedömningsområdet.

Social gemenskap, aktivt deltagande och trygghet

Författningsstöd

1 kap. 4–5 och 10 §§, 3 kap. 2 §, 5 kap. 3 §, 6 kap. 6–8 §§ och 11 kap. 2 § skollagen.
Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1
Normer och värden, 2.3 Ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8
Rektorns ansvar.

Skolinspektionen bedömer följande: Skolan arbetar i flera delar för att eleverna ska delta i samhällslivet och uppleva trygghet, men utvecklingsområden finns.

Den sammanfattande motiveringen till Skolinspektionens bedömning är att eleverna ges möjligheter till att delta i aktiviteter som bidrar till att eleverna får erfarenheter av såväl kulturliv som förenings- och arbetsliv. Skolans personal arbetar mycket aktivt för att skapa trygghet för eleverna främst inom den egna klassen men också inom och utanför skolans lokaler. Detta arbete har också gett goda resultat. Emellertid sker arbetet med att skapa social gemenskap utanför den egna klassen och med grundskolans elever inte i lika stor omfattning.

Deltagande i samhällslivet

Granskningen visar att eleverna ges goda möjligheter att vid flertalet tillfällen delta i aktiviteter som gör att eleverna får erfarenheter av närsamhällets arbets-, förenings- och kulturliv. Exempelvis har skolan ett nära samarbete med Kulturskolan och med Föreningsalliansen² där eleverna får prova på olika fritidsaktiviteter. Det genomförs också flera studiebesök på olika arbetsplatser, bland annat till stadshuset, vindparken, kraftverket och ungdomsmottagningen. Eleverna besöker även olika butiker.

Vidare visar granskningen att lärarna samtalar med eleverna om olika yrken ur ett jämställdhetsperspektiv och försöker ordna praktikplatser till eleverna. Det är dock svårt att hitta lämpliga praktikplatser. Personalen har diskuterat att eleverna skulle kunna ha så kallad intern prao, exempelvis i matsalen eller tillsammans med skolans vaktmästare. Inför valet till den anpassade gymnasieskolan (Höghammargymnasiet) är det kommunens övergripande studie- och yrkesvägledare med särskilt ansvar för

² Föreningsalliansen lånar, via Fritidsbanken, ut utrustning för en aktiv fritid, exempelvis skidor, skridskor, fotbollsskor, cyklar, skateboards. Vidare genomförs ett projekt "Anpassad grundskola på tur" där eleverna i den anpassade grundskolan får prova på olika aktiviteter i närsamhället.

elever i den anpassade grundskolan som ansvarar för kontakt med skolan och de olika programmen.

Trygghet i sociala sammanhang

Granskningen visar att personalen bedriver ett mycket aktivt och medvetet arbete för att eleverna ska känna sig trygga främst inom den egna undervisningsgruppen men även inom och utanför skolans lokaler. Skolan kartlägger elevernas trivsel och trygghet bland annat genom skolsköterskans hälsosamtal och kontinuerliga uppföljningar vid olika möteskonstellationer såsom arbetslagsmöten, elevmöten och klassråd. Resultatet av kartläggningarna analyseras för att synliggöra om det finns behov av insatser på något område. Analyserna visar, som tidigare nämnts i området *Rektors ledarskap*, att det finns elever som känner sig otrygga på rasterna och i olika delar av skolans lokaler. Exempel på insats är att flertalet elever äter lunch i sina klassrum för att undvika miljöer där det är högljutt och mycket folk.

Personalen beskriver att eleverna är trygga på skolan och att det kan kopplas till den höga personaltätheten, ingen elev behöver vara ensam i något sammanhang på skolan om den inte vill. Personalen säger att de försöker finnas till för alla elever så att de känner sig sedda. Varje morgon möter och välkomnar personalen eleverna och följer med dem till olika aktiviteter. Eleverna uppger i intervju att de trivs och för det mesta känner sig trygga men att det förekommer att elever från grundskolan retas och säger dumma saker.

Emellertid visar granskningen att arbetet med att skapa social gemenskap utanför den egna klassen och framförallt tillsammans med grundskolans elever inte sker i någon större omfattning. I samtliga intervjuer framkommer att eleverna i viss mån ges möjligheter till social gemenskap inom den anpassade grundskolan och mellan den anpassade grundskolan och grundskolan men att det saknas ett aktivt systematiskt arbete kring detta. Det har tidigare funnits ett större samarbete avseende elevgemensamma aktiviteter inom den anpassade grundskolan och mellan den anpassade grundskolan och grundskolan. Att samarbetet har minskat förklaras bland annat av att den anpassade grundskolan växt avsevärt i antal elever och att mycket av det tidigare samarbetet mellan den anpassade grundskolan och grundskolan avstannade i samband med pandemin.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver tillsammans med personalen planera för och skapa möjligheter för eleverna till social gemenskap inom den anpassade grundskolan och mellan den anpassade grundskolan och grundskolan.

Skolinspektionens granskning visar att även om eleverna i viss mån ges möjligheter till social gemenskap inom den anpassade grundskolan och mellan den anpassade grundskolan och grundskolan, saknas ett planerat arbete för detta.

Av skollagen framgår att den anpassade grundskolan ska ge elever med intellektuell funktionsnedsättning en för dem anpassad utbildning som ger kunskaper och värden och utvecklar elevernas förmåga att tillägna sig dessa. Utbildningen ska utformas så att den bidrar till personlig utveckling samt främjar allsidiga kontakter och social gemenskap och ge en god grund för ett aktivt deltagande i samhällslivet.

Grunden för att skapa bättre förutsättningar för elever att bli aktiva samhällsmedborgare kommer till stor del via deras skolgång genom att den utformas så att de får umgås med andra utanför den egna undervisningsgruppen. Inkluderande miljöer är en förutsättning för att eleverna ska kunna bygga relationer, kunna utveckla sina sociala färdigheter, få en känsla av samvaro samt utveckla positiva beteenden. Det är av stor betydelse att eleverna ges möjlighet att delta utifrån sina förutsättningar i gemensamma aktiviteter och vara delaktiga i skolgemensamma grupper. Forskning om elever som får sin utbildning i särskiljande lärmiljöer, det vill säga när eleverna väldigt sällan eller aldrig blir inkluderade i sociala sammanhang med jämnåriga som inte har en intellektuell funktionsnedsättning, visar att de får ett sämre utgångsläge för social inkludering och delaktighet efter sin skolgång.³

Skolinspektionen rekommenderar att rektorn tillsammans med skolans personal inleder ett långsiktigt och metodiskt arbete med att skapa social gemenskap för eleverna inom den anpassade grundskolan och mellan skolformerna. I detta arbete ingår att kartlägga vilka behov som finns och planera för aktiviteter som möjliggör social gemenskap. Skolinspektionen vill i sammanhanget framhålla vikten av att, trots goda intentioner, i möjligaste mån undvika att exkludera elever från sociala sammanhang som exempelvis att äta i matsalen.

Bedömning och betyg

Författningsstöd

³ European Agency for Special Needs and Inclusive Education, (2018), *Bevis för kopplingen mellan inkluderande undervisning och social inkludering: Slutlig sammanfattande rapport.*

1 kap. 9 §, 2 kap. 9 och 10 §§, 3 kap. 3, 5 och 7 §§ och 11 kap. 2, 3, 5, 11, 15–17, 19–23 §§ skollagen.
10 kap. 11 § skolförordningen.
Lgr22, 1. Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, 2.2 Kunskaper 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.4 Skola och hem, 2.7 Bedömning och betyg och 2.8 Rektorns ansvar.

Skolinspektionen bedömer följande: Skolan bedriver i flera delar ett kontinuerligt bedömningsarbete i syfte att stärka elevernas kunskapsutveckling och höja lärarnas bedömarkompetens, men utvecklingsområden finns.

Den sammanfattande motiveringen till Skolinspektionens bedömning är att lärarna fortlöpande bedömer elevernas kunskapsutveckling och återkopplar till eleverna på ett framåtsyftande och anpassat sätt. Lärarna genomför även nödvändiga anpassningar av undervisningen utifrån den bedömning de gör. Det saknas dock tillräckliga förutsättningar för samtliga lärare som undervisar i den anpassade grundskolan att samverka kring bedömningsfrågor och betygssättning.

Lärarnas fortlöpande bedömningsarbete

Granskningen visar att lärarna fortlöpande bedömer, analyserar och dokumenterar elevernas kunskapsutveckling. Lärarnas bedömningar används både som återkoppling till eleverna om deras utveckling och som underlag för att anpassa undervisningen så att den utgår från elevernas förutsättningar och behov. Vid flera av de observerade lektionerna påvisar lärarna elevernas progression genom att berätta skillnaden mellan hur de löste uppgifter tidigare jämfört med nu. "Så fint du kan skriva ditt namn nu. Minns du hur svårt du tyckte det var i början." Vidare beskriver lärarna att elevernas kunskapsutveckling dokumenteras i huvudmannens digitala lärplattform, ett system som enligt uppgift inte fungerar helt tillfredsställande för att dokumentera och sammanställa elevernas måluppfyllelse i den anpassade grundskolan. Lärplattformen är uppbyggd efter grundskolans förutsättningar vilket inte alltid stämmer in på den anpassade grundskolans förutsättningar. Både rektorn och vårdnadshavare har tillgång till lärplattformen. Förutom den digitala lärplattformen använder sig lärarna även av en intern digital bedömningsmall. Samtliga underlag används sedan till regelbundna utvecklingssamtal med elever och vårdnadshavare.

Samverkan i bedömningsfrågor

Granskningen visar att rektorn till viss del har skapat förutsättningar för lärare att samverka kring bedömningsfrågor och höja sin kompetens i dessa frågor men att

förutsättningarna inte är tillräckliga. Lärarna från kommunens två anpassade grundskolor deltar i ett gemensamt utvecklingsarbete som leds av en utvecklingsledare och den samlade elevhälsans speciallärare med inriktning intellektuell funktionsnedsättning (IF). Utvecklingsarbetet syftar bland annat till att utveckla lärarnas bedömningskompetens och möten sker två gånger per termin. Lärarna har arbetat med den nya läroplanen, samt de nya kursplanerna med tillhörande bedömningar vilket enligt rektorn gett goda resultat i hur lärarna dokumenterar elevernas kunskapsutveckling. Nu beskriver lärarna, förutom vilka mål eleverna uppnått, även hur de ser att eleverna uppnått målen.

Emellertid finns ingen tid för lokal samverkan kring bedömningsfrågor avsatt under olika perioder under läsåret. Lärarna berättar att de har spontana diskussioner kring olika bedömningar och bedömningsnivåer samt att det varierar huruvida lärarna efterfrågar elevassistenternas uppfattning om vad de sett under lektioner och övrig tid. Specialläraren med inriktning IF kan vara delaktig i arbetet med bedömningar vid behov, främst om det befaras att en elev inte ska nå kriterier för bedömning av godtagbara kunskaper eller betygskriterier för E. I några ämnen undervisas eleverna av lärare som främst undervisar i grundskolan, så kallade satellitlärare. Dessa lärare söker på egna initiativ upp lärarna vid den anpassade grundskolan för att, vid behov, diskutera elevernas kunskapsutveckling, olika bedömningar och bedömningsnivåer.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver ge samtliga lärare som undervisar i den anpassade grundskolan goda möjligheter till samverkan kring bedömning och betygssättning. Detta i syfte att utveckla likvärdighet, bedömarkompetens och samsyn som rör bedömning.

Granskningen visar att rektorn till viss del ger förutsättningar för samverkan kring bedömningsfrågor för lärare vid den anpassade grundskolan men att möjligheten för att gemensamt diskutera och samverka kring bedömning är begränsad. Det saknas avsatt tid för samtliga skolans lärare att kontinuerligt samverka kring bedömningsfrågor.

Av skollagen framgår att utbildningen inom skolväsendet ska vara likvärdig inom varje skolform oavsett var i landet den anordnas. En likvärdig utbildning innefattar även att elever bedöms på ett så likvärdigt sätt som möjligt. Sambedömning bidrar till en gemensam syn på vad som ska bedömas och hur bedömningen kan gå till, och detta kan ske genom professionella samtal. Rektor behöver ge lärare förutsättningar att

tillsammans med kollegor diskutera hur de kan analysera och värdera elevernas kunskaper, hur de kan utforma ändamålsenliga bedömningssituationer och hur de kan bedöma olika elevprestationer.

Skolinspektionen rekommenderar att rektorn tillsammans med lärarna utvecklar former för lokal kontinuerlig samverkan kring bedömningsfrågor. Detta i syfte att ge alla lärare möjlighet att fördjupa sina kunskaper kring elevers lärande, hur de kan bedöma elevers resultat och deras progression, samt utforma ändamålsenliga bedömningssituationer.

Huvudmannens styrning och stöd

Författningsstöd

1 kap. 4 och 9–10 §§, 2 kap. 8–8 a, 11–13, 18, 25, 29 (undantag finns i 2 kap. 11 §§ Förordning [2011:326] om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare) och 34–36 §§, 4 kap. 3 och 8 §§ och 11 kap. 2 och 5 §§ skollagen.
Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, - Skolans uppdrag och - Varje skolas utveckling, 2.2 Kunskaper, 2.5 Övergång och samverkan, 2.6 Skolan och omvärlden och 2.8 Rektorns ansvar.

Skolinspektionen bedömer följande: Huvudmannen stödjer i flera delar skolenhetens arbete med att ge eleverna en god och likvärdig utbildning, men utvecklingsområden finns.

Den sammanfattande motiveringen till Skolinspektionens bedömning är att huvudmannen är medveten om sitt ansvar att styra och stödja den anpassade grundskolans verksamhet. Huvudmannen för en dialog om den anpassade grundskolans förutsättningar och försöker tillgodose behoven på ett adekvat sätt. Huvudmannen ger rektorn stöd utifrån den kännedom som finns om verksamheten och arbetar för att Granbergsskolans anpassade grundskola ska ha tillgång till resurser i form av lokaler, utrustning och utbildad personal. Huvudmannen behöver dock utveckla sin roll som självständig aktör när det gäller att bedöma den anpassade grundskolans måluppfyllelse och kvalitet ur ett bredare perspektiv.

Behovsanpassat stöd till rektor och skolenhet samt samverkan med omgivande samhälle

Granskningen visar att huvudmannen stödjer rektorn och skolan utifrån en relativt god kännedom om den verksamhet som bedrivs vid den anpassade grundskolan. Alla rektorer i kommunen träffar verksamhetschefen för grundskola och anpassad grundskola varje vecka. Där diskuteras exempelvis ekonomi, organisation och

systematiskt kvalitetsarbete främst på en övergripande nivå vilket enligt rektorn för den anpassade grundskolan gör att den skolformen hamnar lite i skymundan. Vidare har rektorn vid några tillfällen under läsåret så kallade kvalitetsdialoger tillsammans med representanter för huvudmannen. Syftet med dialogerna är att följa upp och ha en dialog kring skolenheternas resultat och prioriterade områden samt för att säkerställa huvudmannens åtaganden. Emellertid framgår det att dialogerna främst handlar om grundskolan vilket gör att den anpassade grundskolans verksamhet, enligt rektorn, hamnar i skymundan. Rektorn uttrycker en önskan om fler frågor som är specifika för den anpassade grundskolan för att öka kunskapen och förståelsen kring skolformen. Den nyutträdde skolchefen har identifierat att det finns behov av ytterligare stödfunktioner inom förvaltningen och planerar att skapa en ledningsgrupp med olika funktioner som ska finnas nära rektorerna i syfte att förbättra stödet till rektorerna.

Av granskningen framgår vidare att huvudmannens arbete med att underlätta samverkan med andra skolenheter och gynna kontakter med omgivande samhälle kan utvecklas ytterligare. Huvudmannen har initierat det tidigare nämnda gemensamma utvecklingsarbetet för lärarna i de anpassade grundskolorna. I övrigt sker samverkan med andra skolenheter och med omgivande samhälle främst på lärarnas egna initiativ och är inte något som organiseras från huvudmannahåll.

Huvudmannens strukturer för uppföljning av verksamhetens kvalitet och det långsiktiga arbetet för att nå en god målfyllelse

Det finns ett fungerande samarbete mellan huvudmannen och den anpassade grundskolan där resursfrågor och omfördelning av resurser diskuteras löpande för att tillmötesgå behoven i den anpassade grundskolan. Det finns en medvetenhet hos huvudmannen om vikten av anpassade lokaler, hjälpmedel för eleverna samt personalens kompetens.

Granskningen visar dock att huvudmannen endast till viss del agerar som en självständig aktör när det gäller att följa upp och analysera den anpassade grundskolans målfyllelse. Huvudmannen tar del av rektorns kvalitetsrapport som är densamma för hela Granbergsskolan. Då kvalitetsrapportens utformning inte till fullo fungerar för redovisning av den anpassade grundskolans resultat får denna verksamhet ett mycket litet och undanskymt utrymme i rapporten. Rektorn säger också att det sällan ställs specifika frågor om den anpassade grundskolans olika resultat, något som huvudmannen instämmer i. Huvudmannen tillägger att det finns en risk att den anpassade grundskolan bara "åker med" när dess resultat integreras i grundskolans kvalitetsrapport.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Huvudmannen behöver utveckla sitt arbete med att göra självständiga bedömningar och analyser av den anpassade grundskolans måluppfyllelse och kvalitet.

Skolinspektionens granskning visar att huvudmannen endast i begränsad omfattning gör självständiga bedömningar och analyser av verksamhetens måluppfyllelse och kvalitet. Då huvudmannen överlämnar i stort sett allt ansvar för analysarbetet till rektor och personal försvårar det huvudmannens arbete med att ställa riktade frågor och att vara en "kritisk vän" under dialoger med rektorn.

Av skollagen framgår att varje huvudman inom skolväsendet ska, på huvudmannanivå, systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Av Skolverkets allmänna råd om systematiskt kvalitetsarbete framgår att ett av målen med analysarbetet är att identifiera faktorer som påverkar måluppfyllelsen och som kan utgöra utgångspunkter för utvecklingsarbetet. I arbetet med att hitta relevanta förklaringar till måluppfyllelsen är det viktigt att huvudmannen hittar sätt att underbygga sina förklaringar med empiriska belägg som innehåller faktorer som huvudmannen kan påverka. Huvudmannen bör även söka förklaringar relaterade till hur skolornas faktiska organisation och arbete bedrivs. Vidare framgår att det både på huvudmannanivå och på enhetsnivå är viktigt att analysera hur förutsättningarna och arbetsprocesserna påverkar verksamhetens resultat och måluppfyllelse. I huvudmannens analys är det dessutom viktigt att ta hänsyn till enheternas egna analyser och bedömningar av vad som behöver utvecklas.

Skolinspektionen rekommenderar huvudmannen att exempelvis analysera de underlag som finns av den anpassade grundskolans studieresultat samt elevernas upplevelse av trygghet i syfte att kunna ställa frågor till rektorn och få förklaringar till resultat som är särskilt positiva eller negativa. Huvudmannen bör också utveckla sätt att följa upp verksamheten ur ett bredare perspektiv på begreppet måluppfyllelse. Det kan exempelvis röra sig om att få svar på om verksamheten erbjuder goda möjligheter till en flexibel utbildning såsom möjlighet att kombinera ämnen och ämnesområden eller hur förutsättningarna påverkar elevernas sociala utveckling. Vidare kan frågor ställas kring tillgång till prao och studiebesök och dess kvalitet samt hur väl övergången mellan den anpassade grundskolan och den anpassade gymnasieskolan fungerar. Svaren på dessa frågor kan ge en indikation på huruvida eleverna är tillräckligt och rätt rustade efter fullgjord skolgång i den anpassade grundskolan.

På Skolinspektionens vägnar

Beslutet har fattats av undervisningsrådet Agnetha Burström.

Undervisningsrådet Veronica Bonivart Säfström har varit föredragande i ärendet. I ärendets slutliga handläggning har även utredarna Britta Seeger och Robert Sondell medverkat.

Bilaga 1: Underlag för bedömning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- Femton lektionsobservationer.
- En gruppintervju med elever.
- Två gruppintervjuer med lärare.
- En gruppintervju med elevassistenter.
- En gruppintervju med skolans elevhälsa.
- En intervju med rektor.
- En gruppintervju med representanter för huvudmannen.
- Dokumentstudier. De dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden, respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal indikatorer. Dessa indikatorer beskriver mer i detalj vad som ska utredas för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder och styr rektorn skolans utveckling och skapar en ändamålsenlig organisation? Inom detta område granskas hur rektorn arbetar med uppföljning, analys och förbättringsåtgärder och hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att utvecklas så långt som möjligt? I detta område granskas om undervisningen är varierad och stimulerande samt om den är strukturerad.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning arbetar skolan för att eleverna ska delta i samhällslivet och uppleva trygghet? I detta område granskas hur skolan arbetar med social delaktighet och att skapa trygghet.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning bedrivs ett regelbundet och systematiskt arbete med att bedöma, analysera och dokumentera elevernas kunskaper i syfte att stärka elevernas kunskapsutveckling? I detta område granskas hur skolan arbetar med fortlöpande bedömning och samverkan i bedömningsarbetet.

Bedömningsområde 5: I vilken utsträckning stödjer huvudmannen skolenhetens arbete med att ge eleverna en god och likvärdig utbildning? I detta område granskas huvudmannen som självständig aktör, om det sker ett långsiktigt och systematiskt utvecklingsarbete, huvudmannens behovsanpassade stöd till rektor och om det sker en samverkan mellan skolformer och det omgivande samhället.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Skolinspektionen besökte skolenheten den 6 – 8 februari 2024. En digital intervju med representanter för huvudmannen genomfördes den 13 februari 2024. Besöket och samtliga intervjuer genomfördes av Veronica Bonivart Säfström och Britta Seeger.

Skolenheten ligger i centrala Bollnäs och delar lokaler och utemiljö med Granbergsskolan F–6. I den anpassade grundskolan bedrivs undervisning i ämnen, ämnesområden och ämnen enligt grundskolans läroplan. Vid granskningstillfället läser sju elever ämnen, 18 elever läser ämnesområden och en elev läser en kombination av ämnen och ämnesområden. Vid granskningstillfället läser två elever enligt grundskolans läroplan. Skolenheten som omfattar både anpassade grundskola och grundskola leds av en rektor.